

นารีนาด ลำลี 2555: การเปลี่ยนแปลงการใช้ภาษาและเนื้อหาในหนังสือธรรมะ
ปริณญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ภาษาไทย) สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทย
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: รองศาสตราจารย์ชลอ รอดลอย, ศศ.ม. 238 หน้า

วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้ภาษา ด้านการใช้คำ การใช้ประโยค และการใช้สำนวน
รวมทั้งศึกษาเนื้อหาที่ปรากฏในหนังสือธรรมะ และการเปลี่ยนแปลงของการเขียนหนังสือธรรมะ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ หนังสือธรรมะจำนวน 41 เล่ม ระหว่างปี พ.ศ. 2500 - พ.ศ. 2553
จากผลงานพระนักเขียน 6 รูปได้แก่ พุทธทาสภิกขุ ปัญญานันทภิกขุ พระพยอม กัลยาโณ พระไพศาล วิสาโล
ว.วชิรเมธี และพระมหาสมปอง ตาลปุตฺโต

ผลการศึกษาพบว่า การใช้คำในหนังสือธรรมะพบคำ 10 ประเภท ด้านการใช้คำ ช่วงที่ 1 พ.ศ. 2500-2520
พบการใช้คำทั้งสิ้น 8 ประเภท ได้แก่ การสร้างคำใหม่ การเล่นคำ การใช้คำสัมผัสคล้องจอง การใช้คำ
ภาษาต่างประเทศ คำศัพท์เฉพาะทางพระพุทธศาสนา คำพ้องสมัย คำมีศักดิ์ คำหยาบ หรือคำต่ำ ช่วงที่ 2 พ.ศ.
2520-2540 พบการใช้คำทั้งสิ้น 9 ประเภท ได้แก่ การสร้างคำใหม่ การเล่นคำ การใช้คำสัมผัสคล้องจอง การใช้
คำภาษาต่างประเทศ คำศัพท์เฉพาะทางพระพุทธศาสนา คำพ้องสมัย คำสแลง คำมีศักดิ์ คำหยาบหรือคำต่ำ ช่วงที่ 3
พ.ศ. 2540-2553 พบการใช้คำทั้งสิ้น 9 ประเภท ได้แก่ การสร้างคำใหม่ การเล่นคำ การใช้คำสัมผัสคล้องจอง
การใช้คำภาษาต่างประเทศ คำศัพท์เฉพาะทางพระพุทธศาสนา คำสแลง คำมีศักดิ์ คำหยาบหรือคำต่ำ คำภาษาถิ่น
ส่วนด้านการใช้ประโยค พบว่า หนังสือธรรมะทั้ง 3 ช่วง มีการใช้ประโยคตามเจตนาเหมือนกัน ได้แก่ ประโยค
แจ้งให้ทราบ ประกอบด้วย ประโยคบอกเล่า ประโยคอธิบาย ประโยคเตือน และประโยคชี้แนะ ประโยคถาม
ให้ตอบ ได้แก่ ประโยคถามเพื่อความ ประโยคถามให้ตอบรับหรือปฏิเสธ และประโยคถามให้เลือกเอา ประโยค
บอกให้ทำได้แก่ ประโยคคำสั่ง ประโยคขอร้อง และประโยคชักชวน ด้านการใช้สำนวน ผลการศึกษาพบทั้ง
การใช้สำนวนเก่าและสำนวนใหม่ ช่วงที่ 1 พบการใช้สำนวนเก่า ในขณะที่ช่วงที่ 2 และช่วงที่ 3 พบทั้งการใช้
สำนวนเก่าและสำนวนใหม่ ด้านเนื้อหาพบว่า เนื้อหาที่ปรากฏในหนังสือธรรมะแบ่งเป็น 2 ด้าน คือ เนื้อหา
ตามหลักพุทธธรรมจากพุทธ พจน์ของพระพุทธเจ้า และเนื้อหาธรรมะประยุกต์ จากการศึกษาพบเนื้อหาทั้ง
2 ประเภท จากช่วงเวลาทั้ง 3 ช่วง ได้แก่ 1) หลักพุทธธรรมของพระธรรมปิฎก แบ่งเป็น 2 ด้านได้แก่ มัชฌิมา
นิกาย และมัชฌิมาปัฏฐก 2) เนื้อหาธรรมะประยุกต์ แบ่งออกเป็น 4 ด้านได้แก่ เนื้อหาเกี่ยวกับ
พุทธธรรมนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต เนื้อหาเกี่ยวกับสังคม เนื้อหาเกี่ยวกับการศึกษา และเนื้อหา
เกี่ยวกับความรัก การศึกษาการเปลี่ยนแปลงการเขียนหนังสือธรรมะ ในด้านการใช้ภาษา ด้านการใช้คำพบว่า
มีการเปลี่ยนแปลงด้านการใช้คำในแต่ละช่วง คือ ช่วงที่ 1 พบการใช้คำ 8 ประเภท ซึ่งพบน้อยกว่า ช่วงที่ 2 และ
ช่วงที่ 3 ที่พบการใช้คำ 9 ประเภท แต่แตกต่างกัน คือ ช่วงที่ 2 พบการใช้คำพ้องสมัย แต่ไม่พบการใช้คำภาษาถิ่น
ในขณะที่ช่วงที่ 3 พบการใช้คำภาษาถิ่นแต่ไม่พบการใช้คำพ้องสมัย ด้านการใช้ประโยคพบว่า ทั้ง 3 ช่วง มีการใช้
ประโยคตามเจตนาเหมือนกัน ส่วนด้านการใช้สำนวนพบการเปลี่ยนแปลง คือ ช่วงที่ 1 ไม่ปรากฏการใช้สำนวนใหม่
ในขณะที่ช่วงที่ 2 และ 3 ปรากฏใช้ทั้งสำนวนเก่าและสำนวนใหม่ และด้านเนื้อหาพบการเปลี่ยนแปลงในช่วงที่ 1
คือ ไม่ปรากฏเนื้อหาเกี่ยวกับความรัก ในขณะที่ ช่วงที่ 2 และช่วงที่ 3 ปรากฏเนื้อหาทุกด้านตามเกณฑ์การวิจัย